

Vrijdag 25/09/1914 - ochtendeditie

Burgemeester Max

Keulen, 24 september.

Naar de Kölnische Volkszeitung uit Brussel verneemt, ziet men, nu burgemeester Max zelf openlijk de toedracht vertelt van zijn gevangenneming, die men van officiële Duitse zijde om zinentwil niet had willen bekend maken, ook van Duitse kant geen reden meer tot geheimhouding. Nadat burgemeester Max zijn verontschuldigen had gemaakt en beloofd had het niet weer te doen, werd hem de verbanning naar Duitsland bespaard. Max weet dat hij in zijn eigen belang en in dat van zijn medeburgers de beste redenen heeft zich niet nogmaals aan een gevangenneming bloot te stellen.

De Duitsers in België.

Berlijn, 24 september. Uit het grote hoofdkwartier: in België is heden de toestand onveranderd gebleven.

Berlijn, 24 september. Het hoofd van het Duitse burgerlijk bestuur te Brussel deelt thans bijzonderheden mee over het moratorium. De Belgische regering heeft geen maatregelen betreffende het verbod van betaling aan onderdanen van vijandelijke staten uitgevaardigd.

Twee besluiten van 2 augustus verlengen de 1^e protesttermijn van reeds uitgestelde wissels tot 31 augustus en bevrijden de Nationale Bank tot nader order van de verplichting om bankbiljetten in te wisselen en voeren daarvoor een bepaalde koers in. Volgens een besluit van drie augustus kunnen tot vijftien augustus bankdeposito's onder de 1000 mark geheel teruggenomen worden, hogere slechts tot 1000 mark, met berekening van 10 procent van het restant. Een

wet van vier augustus bekrachtigt deze besluiten en machtigt de koning tot het uitvaardigen daarvan gedurende de duur van de oorlog. Besluiten van 4 augustus machtigen de rechter met het oog op artikel 1244 van het burgerlijk wetboek ook bij voorlopige beschikkingen aan schuldenaren een betaaltermijn toe te staan, maar verbieden het voeren van een proces tegen de te velde getrokken Belgen. Een besluit van zes augustus verlengt de protesttermijn tot 15 september en beperkt de terugneming van bankdeposito's tot 1000 frank, zonder tien procent van het restant. De termijn hiervoor wordt eveneens tot 15 september verlengd.

Een besluit van 5 augustus verlengt de termijn tot betaling van patentbelasting tot een nader te bepalen datum. Het moratorium wordt door de regering voorlopig tot einde september verlengd.

Van de Limburgse grens.

Men meldt ons uit Maastricht van de 23^e september: Heden zijn de 11 verwonde patiënten van het Augustijnengebouw overgebracht naar het gesticht Calvariënberg. Tot dezen behoorde ook de Duitser Brillmann, die sedert een der eerste dagen van de oorlog in het Rode Kruishospitaal te Maastricht wordt verpleegd. Hij was het, die een paar uur voordat hijzelf gewond werd, de twaalfjarige Roger Bastin uit Berneau, die door een gewerschot in de kuit getroffen werd, een voorlopig verband had aangelegd en geholpen hem in de Rode Kruisauto te leggen, die hem naar Maastricht vervoerde. De haat van de kleine Roger tegen de Duitsers was groot. Maar toen hij op zekere dag Brillmann herkende, wilde hij voortdurend bij hem zijn, niettegenstaande beiden niet met elkaar praten konden. Brillmann kende geen Frans, Roger geen Duits.

Toen nu Brillmann vanmiddag op de brancard weggevoerd zou worden, was het afscheid van die beiden zo aandoenlijk, dat allen die

er bij tegenwoordig waren, de tranen in de ogen kregen. Brillmann zegde hem, wanneer de oorlog voorbij was, hem mee naar Aken te willen nemen en voor hem te zorgen. En daar Roger hem niet verstond, vroeg hij dit in het Frans aan de knaap te willen mededelen. Wij horen, dat Roger, die zonder familie is, hier tijdelijk naar het weeshuis zal gaan.

Heden kwamen twee passagiersboten, Marie en Hironnelle, uit Luik te Maastricht aan, echter zonder passagiers. Ze doen nu dienst als vrachtboten. Een was hedenmiddag reeds met goederen vertrokken. De andere gaat morgenvroeg. Het zal nog wel een paar dagen duren, voordat er passagiers mee mogen gaan.

Uit de Antwerpse Nieuwe gazet:

Het is de eerste maal dat de vakantiekamer zetelende voor correctionele zaken, te vonnissen heeft gehad in een geval van smaad jegens het leger.

Het zal wellicht het enige zijn.

De eigenaar van een groot lokaal, dat in krijgslogement was veranderd, had zich waarlijk, al zij het ook, zoals de klager zegde, onder de invloed van kwaad humeur, op een lelijke wijze uitgelaten.

Dat verveelt mij hier met al dat geloop! Seffens smijt ik heel de boel in de kelder! Daar kunnen ze stikken!

Klager zegt:

Dit was nog al te kras hé?

Zeker, zeker, zegt de voorzitter, het kan bijkans niet zijn.

En betichte, die niet verschenen en naar het buitenland vertrokken is, wordt bij verstek tot een maand en 200 frank boete veroordeeld.

Kortrijk, 22 september.

Vlas (ontleend aan een particuliere correspondentie in het Handelsblad van Antwerpen). Dadelijk met de oorlog hield alle goederenvervoer op en dientengevolge kon het vlas van de nieuwe oogst uit Nederland en Normandië ter Leie niet aangebracht worden. Dit had voor gevolg dat de roting veel vroeger dan naar gewoonte werd geschorst, ofschoon zij onder allergunstigste voorwaarden kon geschieden: het weer was zonnig en warm, het water der Leie was zuiver en klaar, daar de stilliggende fabrieken van het Franse noorden het niet meer bevuilden, enzovoort.

De aankoop van gezwingeld vlas en snuit hield even dadelijk op, zo vanwege de Engelse als vanwege de Franse huizen, en men vreesde met reden dat men tot volslagen werkloosheid zou komen met, als gevolg, de zwarte armoede voor de volkrijke gemeenten der Leiestreek.

Doch sedert acht dagen is de toestand opgeklaard. Sinds de Duitsers van de stad Gent werden verwijderd, is het vervoer ter zee naar Engeland vrij regelmatig verzekerd en de Engelsen hebben dadelijk gezwingeld vlas aangekocht, zodat de zaken hernemen, in beperkte mate weliswaar, maar toch genoegzaam om werkloosheid te vermijden.

Er heerst vooral vraag naar mindere soorten van 16 tot 20 kronen, overigens nogal vaste prijzen, zonder neiging tot daling.

Wenselijk ware het dat het goederenvervoer per spoor naar de haven van Gent wederom volledig ingericht werd en dat anderzijds ook de Franse spinnerij aan wat aankoop mocht denken.

Op het laatste ogenblik vernemen wij dat de aankoop van gezwingeld vlas nog in belangrijkheid toeneemt, zo vanwege de commissiehuizen als vanwege de botenkopers. Voor snuit echter is de markt kalmer.

Te Sas van Gent uit de omgeving van Gent aangekomen Belgen delen mee dat Franse troepen in Gent zijn gearriveerd. Zij moeten over zee uit Havre zijn gekomen.

In verband hiermee zijn in de dorpen om Gent de bewoners aangezegd zich gereed te houden voor inkwartiering van Franse soldaten.

Vrijdag 25/09/1914 - avondeditie

Te Maastricht is een nieuwe Franse oorlogskrant opgericht: Le Courrier de la Meuse.

Onder het opschrift "Een klinkend bewijs van sympathie", lezen wij in het Handelsblad van Antwerpen:

"De Koninklijke Nederlandse Stoomboot-Maatschappij, van Amsterdam, hoewel ze bijna geen rechtstreekse betrekkingen met onze haven heeft, stuurde aan onze stadgenoot, de heer Gustave E. van den Broeck, het volgende schrijven:

Het is ons een behoefte, in deze dagen van groot leed voor het Belgische volk, iets tot leniging daarvan bij te dragen en wij verzoeken u voor onze rekening en mede uit naam van de Koninklijke West Indische Maildienst, een som van 5000 F aan het comité of de persoon te overhandigen, welke, naar uw mening, daaraan de meest gewenste bestemming zal geven.

Hoogachtend, enzovoort.

Meneer Gustave E. Van den Broeck stortte 2500 frank aan het Rode Kruis en 2500 frank aan het Comité van hulp aan Noodlijdenden.

Wij zijn overtuigd de gevoelens van de ganse bevolking uit te drukken, door in naam van noodlijdenden en gewonden, aan de Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij en aan de Koninklijke West Indische Maildienst, mitsgaders aan de ganse Nederlandse bevolking, de uitdrukking van onze diepe erkentelijkheid te sturen.

's Gravenhage. Belgische vluchtelingen.

Het Haagse comité voor Joodse vluchtelingen, dat zorg draagt voor de uitgewekenen, die hun toevlucht in Den Haag en Scheveningen gezocht hebben, heeft thans in Den Haag drie huizen, welwillend door de heren Van der Horst, Cohen van Dam en Simons beschikbaar gesteld, ingericht. Daar houden tachtig vluchtelingen verblijf. Een damescomité houdt hier voortdurend toezicht en steunt de inwonenden met raad en daad. Daarnaast voorziet het comité ruim 200 personen, die te Scheveningen zelf nog een kamer konden huren, van brood en melk. Voor het verstrekken van een eenvoudig middagmaal te Scheveningen heeft het eerst gebruik mogen maken van het welwillend ter beschikking gestelde hotel Keyl op de Gevers Deynootweg, en nu dit gesloten is, zelf een lokaal daartoe in de Keizerstraat ingericht. Hiervan maken thans 81 personen gebruik. Iedere morgen houdt het bureau van het comité zitting en ontvangt hen, die steun of raad komen vragen. Reeds in zeer vele gevallen is het op deze wijze bemiddelend kunnen optreden en heeft het zieken, vooral kinderen, hulp kunnen verschaffen. Ook heeft het, in enkele gevallen, werklustigen arbeid bezorgd (al is dit in het algemeen niet

gemakkelijk gebleken) en sommigen in staat gesteld naar hun vaderland terug te keren.

Het comité is thans bezig voor de vele kinderen, die aan zijn zorgen zijn toevertrouwd, onderwijs te verkrijgen en hoopt daarin door de medewerking van de stedelijke autoriteiten te zullen slagen.

In het algemeen kan het comité met blijdschap gewagen van de steun, die het mocht ondervinden: een blind kind wordt opgenomen in de Prins Alexanderstichting te Zeist, aan twee vrouwen verschaft het gemeentelijk ziekenhuis verpleging en vele dokters hebben zich bereid verklaard de vluchtelingen kosteloos te behandelen en mede toe te zien op de hygiënische eisen bij de inrichting van de woningen. Van vele kanten werden kleren en beddengoed verschaft, en ook kwamen er aanbiedingen tot het afstaan van levensmiddelen in.

Aan één familie werd huisvesting verleend in Amersfoort: het comité hoopt, dat dit voorbeeld navolging zal vinden. Slechts de financiële kwestie baart zorgen, omdat de uitgaven voor het grote aantal vluchtelingen zeer belangrijk zijn, en bijna elke dag nieuwe hulpbehoevenden zich aanmelden. Het comité tracht nu vaste wekelijkse bijdragen te verkrijgen: daarnaast ook warm ondergoed en dekens voor de winter.

Het secretariaat is gevestigd bij dokter D. Cohen, Willem de Zwijgerlaan 100, Den Haag, en Mr. S. Franzie Berenstein, Stille Veerkade 21, is penningmeester van het comité.

Bommen op Oostende.

Oostende, 24 september. Een Zeppelin was om 11 uur 's avonds boven de stad en wierp drie bommen uit. Er is weinig schade. Niemand werd gewond, alleen is een hond gedood.

Het luchtschip kwam van Tielt over Torhout. Een bom viel in het bos van Boulogne, de tweede op Minque (vismarkt), de derde in de haven.

Te Minque werd het kantoor van een vishandelaar geheel vernield en de brandkast in het ter diepte van een meter in de aarde geslagen gat geworpen.

Toen de ontploffingen gehoord waren, werden alle straatlantaarns uitgedraaid. De bevolking liep naar buiten en toonde in de heersende duisternis veel belangstelling.

De Zeppelin is weer in de richting van Tielt teruggekeerd.

Het krijgsbedrijf in België.

Sas van Gent, 23 september. De 22^e deze is, naar het schijnt, een uitgebreide actie van het garnizoen van Antwerpen in zuidoostelijke richting begonnen, gericht tegen de verbindingen van het Duitse leger over Luik.

De 23^e zijn tussen Mechelen en Aarschot ongeveer 2000 man Duitse Landstorm buiten gevecht gesteld. Alle (1800) krijgsgevangenen, buiten de officieren, worden dadelijk naar Engeland vervoerd. De meeste officieren trouwens, die in de huidige oorlog gevangen genomen zijn, zijn niet doorgevoerd, doch te Antwerpen geïnterneerd. Tegen hen, in wiens bezit gestolen voorwerpen gevonden zijn, of tegen wie sterke vermoedens bestaan, dat zij de gruwelen in Aarschot, Leuven enzovoort hebben bevolen, wordt voor de krijgsraad rechtsingang verleend.

Berlijn, 23 september. Onder het opschrift: "Aan het verkeerde adres", schrijft de Schlesische Zeitung te Breslau, dat men in Nederland, welks kunst met die van de Vlaamse gedeelten van België

een geheel vormt, gemeend heeft, dat het gevaar voor, of het behoud van de kunstwerken van het Duitse legercommando afhangt en men dus met een beroep op de kunstzin van de Duitse keizer, iets vermocht.

Deze bezorgdheid richt zich, meent het blad, tot het verkeerde adres. Vooreerst is reeds lang geconstateerd, dat te Leuven, behalve het zeker zeer te betreuren verlies van de bibliotheek en de toren en het dak van de Sint Pieterskerk, geen beschadiging van kostbare gebouwen en kunstwerken is voorgekomen. De Duitse officieren en manschappen hebben met de grootste toewijding het stadhuis en voor zover het mogelijk was, ook de St. Pieterskerk gered. Volgens Nederlandse bladen moeten daarbij zelfs vier Duitse soldaten het leven hebben ingeboet. De eerst in de jongste tijd gebouwde en nog niet gereed gekomen Benedictijnenabdij op de de stad beheersende Cesarberg is gespaard, hoewel ook van daaruit geschoten is.

De kathedraal van Mechelen is alleen niet gespaard, omdat de Belgen de toren, die uitzicht geeft over het gehele gebied der forten van Antwerpen, voor militaire operaties tegen de Duitsers gebruikten.

Thans wordt zelfs beweerd, dat de Belgen de toren en de kathedraal van Antwerpen met machinegeweren en ander geschut hebben bewapend, om wanneer het geval zich voordoet, de Duitsers te beschieten.

Hoe vreselijk de gedachte zou zijn, dit bouwwerk in puin te zien neerliggen en meesterwerken van Rubens te zien vernietigen, toch vraagt het blad zich af of iemand in ernst kan verlangen dat de Duitsers zich tegen dergelijk gevaar niet zouden weren? dan zou het oorlogvoeren de Fransen en Belgen al zeer gemakkelijk worden gemaakt. Zij behoefden achter hun machinegeweren en geschut slechts één van de vele meesterwerken der kunst op te stellen en

konden dan naar hartenlust op de Duitsers schieten, zonder dat deze het zouden mogen wagen de vijandelijke machinegeweren en het geschut tot zwijgen te brengen.

In de burelen van de burgerlijke stand te Brussel, zo meldt de Nieuwe Gazet, worden de inschrijvingen regelmatig volgens dezelfde formule gedaan. Zo tekent men daar bijvoorbeeld op: "X., geboren de zoveelste september, te Brussel (Duitsland)." In de burelen van de burgerlijke stand der voorgeborchten geschiedt dat op dezelfde wijze. Ook begeven de inwoners zich voor het merendeel niet meer naar deze burelen en doen zij de inschrijvingen der geboorten, in tegenwoordigheid van getuigen, zelf.

De Duitsers hebben in Brussel ook de Duitse tijd ingevoerd.

Aan het Belgische front.

Men schrijft ons uit Vlaanderen woensdagochtend:

De dag van gisteren is zonder veel belangrijk nieuws te geven voorbij gegaan. Alleen een paar kleine schermutselingen; voorts grote troepenbewegingen, waarover ik u echter nog niets kan zeggen, maar die aantonen dat men hier niet stil zit. Tussen Ninove en Aalst hebben de vrijwilligers-wielrijders zich onderscheiden, doordat ze dinsdag een troep van 40 Duitse wielrijders uiteen joegen. De inwoners van Ninove, die na dit gevecht voor het eerst sedert lange tijd Belgische soldaten zagen, ontvingen hen opgetogen van vreugde.

Uit Dendermonde bericht men, dat de fabriek van Philips gespaard is gebleven, evenals "la Dendre" waarvan alleen de weefafdeling verbrand is. Aan het station zijn alweer dertig Belgische werklieden aangekomen om de geleden schade aan de spoorlijn te herstellen.

Te Asse, ten zuidoosten van Dendermonde, zijn zeven Duitsers gevangen genomen, die zich in het station verborgen hadden; deze plaats is nu van vijanden gezuiverd.

Men vertelt te Gent het volgende, dat zeker een toppunt mag heten. Onder 5 Duitse gevangenen bevond zich een ingenieur, onderofficier van de landweer, die zich zeer goed in het Frans uitdrukte.

Hij werd ondervraagd over de bedreven gruweldaden, maar weigerde te antwoorden. Daarop wilde een gendarme hem wegvoeren en greep hem daartoe bij de schouder, waarop de Duitser zich met een ruk omkeerde onder de uitroep: "Pas de brutalité, s'il vous plait!"

Aan de Indépendance Belge wordt geseind, dat er bij Putte ten noordoosten van Mechelen, gedurende twintig minuten een schermutseling heeft plaats gehad, waarbij de Duitsers teruggedrongen zijn. Ze moeten vele doden achtergelaten hebben.

Bij Ename is het tot een botsing gekomen tussen Duitsers en Belgische burgerwacht. Aan Duitse zijde zijn drie man gedood en twee gekwetst en vijf Duitsers zijn krijgsgevangen gemaakt. Aan Belgische zijde geen verliezen.

Onderzoek naar de schending van het volkenrecht in België.

De Belgische commissie van onderzoek naar de schending van de regels van het volkenrecht, de wetten en de oorlogsgebruiken, heeft aan de Belgische minister van wetenschappen en kunsten, minister van Justitie ad interim, haar vierde verslag uitgebracht dat als volgt luidt:

Sedert de ontruiming van Aarschot door de Duitse troepen, heeft de commissie van onderzoek een harer leden, M. Orts, legatie-

raadsheer van Zijne Majesteit de koning der Belgen, afgevaardigd om persoonlijk de toestand van die stad na te gaan.

M. Orts heeft ons het volgende verslag overgemaakt:

Volgens het verlangen van de onderzoekscommissie, heb ik mij op 12 dezer naar Aarschot begeven.

In de algemene offensieve beweging, die hen snel naar Leuven deed oprukken, hadden onze troepen niets gedaan dan de stad doortrekken, zonder er stil te houden.

De openbare diensten waren nog niet heringericht en de inwoners hadden hun haardsteden nog niet betrokken, zodat bij mijn aankomst Aarschot er nog uitzag als juist zoals de Duitse troepen het 30 uren te voren hadden verlaten.

Zoals ik heb kunnen bestatigen hebben de door de commissie gehoorde getuigenissen, namelijk die van M..., het aanzien der stad zeer juist beschreven.

Als men, van Lier komende, de brug over de verlegde Demer nadert, wordt de weg aan weerskanten omzoomd door huizen van kleine landbouwers en groentekwekers. Al die huizen zonder uitzondering zijn afgebrand.

De aanhangsels, als stallen, schaapskooien, kippenhokken, smidsen, niets werd gespaard en het is denkkelijk te zien dat het vernielingswerk werd bevorderd door het gebruik van brandstichtende vloeistof, daar het vuur is voortgelopen over de grond, vernietigende zelfs het gewas, de hoven, de hagen en de fruitbomen in een straal van 20 tot 30 m afstand van de gebouwen.

De eerste huizen die men ontmoet over de brug zijn ook verbrand. Hun gevels dragen daarenboven talrijke sporen van kogels; de 19^e, op het ogenblik van de aftocht van het Belgisch leger op Antwerpen, was deze plaats het toneel van een hevige achterhoedegevecht.

De weg naar Lier neemt hier een draai naar rechts en men komt in de stad langs een kronkelweg, die naar de marktplaats leidt.

Op heel de lengte van deze weg, over een lengte van omtrent 500 m, zijn alle huizen afgebrand. Het vuur is ook verder gelopen in de stegen die er rechts en links op uitlopen, derwijze dat aan deze zijde der stad een hele wijk vernietigd werd.

De steenweg volgend, heb ik op een afstand van talrijke kilometers in de richting van Gelrode, de puinen bemerkt van boerenwoningen en alleen staande burgervilla's.

Het is daarbij de enige van de statie in een veld van 100 m links van de baan, dat burgemeester Tielemans, zijn zoon, zijn broer, en een brede groep medeburgers door de Duitsers werden gefusilleerd.

Na wat gezocht te hebben, heb ik aan de voet van een helling de plaats gevonden waar deze onschuldige slachtoffers onder de razernij der Duitsers vielen.

Klodden zwart gestold bloed wijzen nog de plaats aan waar ieder slachtoffer gevallen is onder het vuur van het schietpeloton.

Deze vlekken zijn twee meter van elkaar verwijderd, wat de gezegden der ooggetuigen bevestigen, volgens dewelke de moordenaars op het laatste ogenblik twee mannen op de drie uit de rang deden komen, het lot, bij gebrek aan alle schijn van onderzoek, zo aanduidende degenen die moesten sterven.

Op enige stappen van daar, wijzen de vers omgewerkte aarde en een eenvoudig houten kruis, inderhaast door bevriende handen gepland, de plaats waar de lijken van 27 slachtoffers rusten.

De put, gedeeltelijk toegegooid, scheen nieuwe slachtoffers af te wachten.

Ik zag bij de kerk andere graven, van tijdens de Duitse bezetting gedode burgers; maar in deze stad, door haar bevolking verlaten, was het moeilijk ooggetuigen te vinden van de gebeurtenissen, zodat ik niet juist het getal inwoners van Aarschot kon vaststellen, die onder de Duitse kogels gevallen zijn.

De stad, inderdaad, is bijna verlaten, in de voornaamste straat alleen was wat beweging door het voortdurende voorbij trekken van in gang zijnde troepen. In de zijstraten zag men hier en daar enige groepen mensen die zich op de dorpel van hun verwoeste woningen bevonden.

De beschrijving der verbrande wijken geeft slechts een flauw gedacht van de verwoesting die in deze ongelukkige stad werd aangericht, want zo Aarschot gedeeltelijk door het vuur werd vernield, kan ik bevestigen dat het geheel werd verwoest.

Van de huizen die door de vlammen werden aangetast staat er niets meer recht dan de vier muren, tussen welke de ingestorte daken en vloeren verkoolde massa's vormen, waarboven enig ijzerwerk of metalen huisraad, door het vuur zwart gebrand, uitsteekt.

Terwijl wij deze straat, tussen de rangen van een kolom infanterie doorgaan komen stukken muur, puntgevels, elk ogenblik door de sterke wind aan het wankelen gebracht, neervallen, telkens een dof gerucht veroorzakend, terwijl een wolk van stof opstijgt.

Het warnet van ontspannen telefoondraden, duizend stukken puin en afval over de straat verstrooid, gebroken vensters en glas, krakend onder de voeten vulden de indruk van de verwoesting.

De Grote Markt heeft minder geleden: het Gildenhuis en de drie huizen grenzende aan dat van burgemeester Tielemans, zijn afgebrand. Dit laatste is blijven staan en de gevel, evenals de gevels van de meesten andere huizen, welke op de plaats staan, draagt sporen van het geweervuur dat veroorzaakt werd, zegt met te Aarschot, door een paniek onder de dronken soldaten.

De Kerk ziet er erbarmelijk uit.

Haar drie deuren, alsook die der sacristie, zijn min of meer verteerd. De deur, gevende op de grote beuk en de zijdeur rechts, beiden in eik, zien eruit alsof ze met een stormram ingebeukt zijn, nadat de vlammen haar hadden aangetast.

Binnen zijn de altaren, de biechtstoelen, de harmoniums, de kandelabers verbrijzeld, de offerblokken opengebrosen, de gotische beelden in hout, die de kolommen der middenbeuk versierden naar beneden gehaald, andere zijn gedeeltelijk verbrand. Overal heerst de grootste wanorde.

De grond was bestrooid met hooi, op hetwelk de inwoners geslapen hadden, die, zoals men weet, gedurende lange dagen, in groot getal hier opgesloten zijn geweest.

In het overige der stad, die wij snel door bekijken, treffen wij hier en daar nog verbrande huizen aan. Zij komen in groter getal voor langs de steenweg van Leuven, waar men van afstand tot afstand blokken van twee, drie, soms vijf verbrande woningen aantreft.

Ik trad in vele huizen binnen op het goed valle het uit, en doorliep de verschillende verdiepingen; langs ingebeukte deuren kon ik een oogslag werpen in een groot aantal woningen.

Overal is het meubilair vernield en op een onnoemelijke wijze bevuild; de papieren behangsels hangen in stukken langs de muren, de deuren der kelders zijn ingedrukt, de kasten, de schuiven, al wat gesloten was werd opengebrosen en leeg gemaakt. Het linnen, de meest verschillende voorwerpen bedekten de vloer, alsook een ongelooflijk getal lege flessen.

In de burgerhuizen werden de schilderijen doorgesneden, en de kunstvoorwerpen verbrijzeld. Op een deur dezer woningen, een groot gebouw en toebehoorend aan een dokter, stond te lezen, alhoewel reeds gedeeltelijk weggevaagd, het volgende in krijt geschreven:

“Bitte dieses haus zu schonen de wirklich friedliche gute Leuten. (Get.) Bannach, Wachtmeister.”

“Ik ging in het huis binnen, dat naar men zegde door officieren was betrokken geweest, en dat door toedoen van een hunner gered is geworden van algehele vernieling. Van op de drempel deed een wijnreuk mijn aandacht trekken op honderden geleedigde of gebrosen wijnflessen die de trapzaal, de trap tot zelfs de koer die op de hof uitgaf, belemmerden. In de vertrekken heerste er een onzegbare wanorde. Ik wandelde op een bed van gescheurde kleren, vlokken wol, voortkomende uit de verscheurde matrassen, overal gebrosen meubelen en in al de kamers, in de nabijheid der bedden, lege wijnflessen. De eetzaal was geheel in wanorde, dozijnen wijnromers stonden op de tafel en de fantasietafeltjes, die de doorgesneden zetels en canapés omringden, terwijl in een hoek een piano stond, waarvan het klavier was ingestampt.

Alles toonde aan dat deze plaats dagen en nachten het toneel is geweest van schandelijke bras- en slemppartijen.

Op de Marktplaats zag men in het huis van een notaris een gelijkaardig spektakel, en naar mij een wachtmeester van de gendarmerie bevestigde, die met zijn mannen wat orde bracht in deze warboel, heerst in de meeste huizen van voorname families, die door Duitse soldaten tot verblijf waren gekozen, dezelfde toestand.

Een nauwkeurig onderzoek zal, wanneer het ogenblik zal gekomen zijn, de belangrijkheid der schade aan de stad en de bevolking van Aarschot vaststellen.

Gedurende drie weken hebben de Duitse soldaten bijna al de huizen der stad leeggeplunderd, al de voorwerpen die hen onbruikbaar schenen vernietigend, terwijl de officieren zich de meest voorname woonsten voorbehielden. Al de waarden die de eigenaars niet de tijd gehad hebben, weg te bergen, zoals zilverwerk, familiejuwelen, klinkende munt, zijn op die manier verdwenen en de bewoners bevestigen dat de brand meermaals geen ander doel had dan de bewijzen van bijzonder belangrijke diefstallen te doen verdwijnen. Verschillende wagens met gemaakte buit zijn van Aarschot in de richting der Maas vertrokken.

“Wat de eigenlijke oorzaak der ramp is, die deze stad zonder verdediging is overkomen, wordt toegeschreven volgens de Duitse krijgsoverheden, aan de moord op een officier door een burger, die zij aanduiden en die door de kop werd geschoten. Dit feit dient nog bevestigd te worden. Het volstaat voor dit ogenblik te onthouden dat, volgens de bekentenis van de indringer, de daad van één enkele voldoende rechtvaardiging daar stelt voor het vermoorden van een onbepaald getal onschuldigen, voor het verre wegvoeren van verschillende honderden anderen, voor barbaarse behandeling van

ouderlingen, vrouwen en kinderen; de ondergang van talrijke families, de brand en de plundering van een stad van 8000 zielen.